

# Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 7.

V Ljubljani, 16. svečna 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglas in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/4 strani 10 K, 1/8 strani 8 K, 1/16 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

**Vsebina:** Volilna reforma. — Naš denarni zavod. — Po novem letu. — Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca. — Kršenje zakonov v Istri. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Iz slovanskih pedagoških časnikov. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Inserati. — O naši moderni didaktiki.

## Volilna reforma.

Državni zbor ima v sedanjem zasedanju glavno nalogo, da sklene volilno reformo. Zahtevajo od njega, da izreče sam nad seboj smrtno obsodbo, da sklene splošno in enako volilno pravico.

Dasi so se v principu vse stranke izrekle za tako volilno pravico, dasi sta vlada in cesar zanj, vendar še ni gotovo, kaj se zgodi, zakaj skrivne in mogočne sile rujejo zoper njo.

Pride pa na vsak način do te reforme, če ne sedaj, pa pozneje. Delavstvo se je zavzelo z vso energijo za to in žuga, če se mu ne da te reforme, s splošnim štrajkom in z revolucijo.

»Učit. Tovariš« je že pisal o tem vprašanju in se zavzel za splošno in enako volilno pravico. Ker pa se nekateri boje, da bodo potem svobodomiselni elementi brez vpliva, jih hočemo v sledečem potolažiti.

Pri sedanjem volilnem sestavu imajo svobodomiselni in inteligentni sloji prav malo moči pri volitvah. Na kmetih odločuje večinoma duhovščina s kmeti, v mestih pa obrtniki in hišni posestniki. Inteligenca ne pride nikjer do veljave. Oni sloji, ki so najbolj še garda svobodomiselnosti, namreč organizirano delavstvo, nima volilne pravice razen v splošni kuriji.

Po novem sistemu bi se to bistveno izpremenilo. V deželah z razvito industrijo bodo potem na kmetih odločevali delavci; v mestih pa si bodo stali nasproti malomeščanstvo in proletarijat, in inteligenca bo jeziček na tehtnici, ki bo odločevala zmago.

Pa tudi v obrtno manj razvitih deželah se bo videl blagodejni vpliv. Klerikalizem ne bo smel več nastopati s tako brutalnostjo in bo moral mnogo popustiti od svojih načel, ker se bo moral ozirati tudi na volilce nekmete.

Pa tudi v narodnostnem oziru se bodo nasprotja ublažila. Kmet in delavec nista šovinista. Nimata smisla za narodnostne boje, nista narodnostno agresivna. Kmetje imajo še marsikje navado, da pošiljajo otroke v drugojezično deželo, da se navadijo tujega jezika. In delavec je pri sedanjih razmerah, ko se tako pogosto seli, še bolj prepričan, da je

znanje tujih jezikov zanj velika ugodnost. Le malomeščanstvo in inteligenca sta šovinistična zaradi strahu pred konkurenco.

Tudi ljudska šola in učiteljstvo bi po novem sistemu le pridobila. Kmet in delavec rabita večinoma le ljudsko šolo. Za to bi se zavzemala, da bi bila dobra, in tudi učiteljstvu bi privoščila pošteno plačo.

Mnogo hrupa delata tudi vprašanji glede volilne dolžnosti in določitev časa bivanja v kaki občini, da se dobi volilno pravico. Vsi nazadnjaki zahtevajo volilno obveznost, ker bi potem odločevali indolentni ljudje, ki so vsi nazadnjaški. A takim dajati v roko usodo narodov, bi bilo krivično, ker kdor se neče poslužiti volilne pravice, je ni treba zanj. Volilna pravica se je vedno bolj širila, ker se je ljudstvo vedno bolj zanimalo za politiko in zahtevalo pravico, v nji odločevati. Kdor pa ne čuti potrebe, udeležiti se volitve, nima političnega prepričanja in bi bil le žrtev agitatorjev.

Tudi zahteva, da naj bo volilna pravica odvisna od večletnega bivanja v občini, je za volitev v državni zbor krivična, posebno pri sedanjih razmerah, ko se ljudje tako pogosto selijo. S tem bi bilo prizadeto tudi učiteljstvo.

Vsi napredni poslanci naj posvetijo mnogo pozornosti tema dvema točkama, ker ti dve bi klerikalcem mnogo koristili.

Učiteljstvu se torej ni treba bati splošne in enake volilne pravice niti glede na občni blagor niti glede na stanovsko korist.

## Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,  
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega  
konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca prosinca 1906 K 18.866.20.

**Naznanilo.** Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.